

*“Nu vom reuși să navigăm prin mediul complex al viitorului
dacă o să privim mereu printr-o oglindă retrovizoare. Ar fi o nebunie să facem a ceva.”*

Sir KEN ROBINSON

Creativitatea este un dar neprețuit al inteligenței umane. Cu cât lumea devine mai complexă, cu atât mai creativi trebuie să fim pentru a face față provocărilor. Și totuși, cei mai mulți oameni se îndoiesc de faptul că ar avea vreo capacitate creativă. De ce oamenii cred că nu sunt creativi? Educația în toate formele ei nu este direcționată spre a stimula și a dezvolta talentele și potențialul creativ al tinerilor.

Educația are trei roluri importante: unul personal, unul cultural și unul economic:

Rolul individualist este să dezvolte talentele și sensibilitățile individuale.

Rolul cultural este să ofere o înțelegere profundă a lumii.

Rolul economic este acela de a oferi abilitățile necesare pentru ca individul să-și poată câștiga existența și să fie productiv din punct de vedere economic.

În societatea în care trăim (preponderent material) rolul economic este cel care domină. Celelalte două devin secundare sau chiar se pierd. Este esențial să avem constant în vedere toate aceste trei roluri și să le promovăm în mod egal, în relație unele cu celelalte. În alegerea modului în care se interconectează reprezintă cheia pentru transformarea sistemului educațional al secolului XXI într-un proces în care creativitatea și inovația ocupă un loc central.

Sistemul nostru educațional (și nu numai al nostru) acționează extrem de slab în direcția dezvoltării sensibilității umane, a inteligenței emoționale. L. A. Reid a formulat ideea în felul următor: ”Neglijarea studierii sentimentelor și a locului acestora în întreaga economie a minții a fost dezastruoasă, atât pentru filozofie cât și pentru educație. Sensibilitatea joacă un rol mult mai mare în înțelegerea lucrurilor decât se crede și se recunoaște în general.“ (*Yesterday’s Today; A Journey into Philosophy*, 1980).

A fi sensibil față de propria persoană și față de cei din jur, este un element vital în dezvoltarea calităților personale, atât de necesare în prezent, în afaceri, în comunitate și în viața personală. Puterea creativă ne-o descoperim deopotrivă cu ajutorul sentimentelor și al rațiunii. Prin intermediul acestor două dimensiuni relaționale unii cu alții creștem lumea complexă și dinamică a culturii umane.

O cultură inovativă se bazează pe cultivarea a trei procese, corelate între ele:

Primul este **imaginația**: abilitatea de a gândi evenimente și idei care nu sunt accesibile simțurilor noastre.

Al doilea este **creativitatea**: capacitatea de a genera idei originale valoroase.

Al treilea este **inovația**: procesul de a transpune în practică ideile originale.

Pentru a se putea ajunge la inovație trebuie să se pornească de la imaginație și creativitate. A se urmări doar inovația, fără dezvoltarea puterii imaginative și creative, ar fi ca și cum un atlet ar dori să câștige medalia de aur la Jocurile Olimpice, dar nu s-ar pregăti în nici un fel.

Toată lumea are potențial creativ, cu atât mai mult copii. A căror imaginație este fără limite. Pentru ca aceasta “să înflorească” ea trebuie să devină un scop integrat al sistemului de educație și nu ca o funcție separată. Dezvoltarea capacităților creative se poate produce dacă elevul se simte bine în mediul școlar, devine pasionat de activitatea sa și iubește ceea ce face.

A fi creativ nu este o chestiune de inspirație, ci presupune abilități, măiestrie în controlarea materialelor și un proces de evaluare critică. Acestea sunt abilități care pot fi învățate.

Sunt mulți profesori cu aptitudini creative, care fac lucruri minunate la orele de clasă, în laboratoare și în ateliere. Din păcate, aceste inovații didactice se produc nu datorită culturilor dominante din educație, ci chiar în pofida lor. Important ar fi să se realizeze o inovație de amploare care să transforme educația, într-un proces care realmente să respundă adevăratelor provocări ale vieții secolului XXI.

Esena educației este relația dintre profesori și elevi. Dacă elevii nu învață, nu mai există educație. În sistemul nostru educațional (ca și în altele), calitatea acestei relații a fost afectată de agenda politică, de termenii și condițiile de angajare, de standarde naționale, și așa mai departe. În

mijlocul acestor interese, adevăratele nevoi ale elevilor au trecut uneori pe locuri secundare. Acesta este unul dintre motivele pentru care atât de mulți elevi abandonează sistemul. Ei simt exact ceea ce se întâmplă, anume că sistemul ca întreg nu îi are pe ei în vedere.

Deși se uită adesea, esența educației în coli vizează îmbunătățirea procesului de învățare a elevilor. În educație, principiile de leadership creative se aplică la orice nivel. Directorii de coli au o responsabilitate specială, aceea de a hrăni o cultură care realizează acest lucru, prin facilitarea implicării creative a fiecărui membru al comunității, indiferent de rolul lui. Cultura presupune tot ceea ce are legătură cu școala și include fiecare persoană care contribuie, într-o formă sau alta, mai bine sau mai rău, la această cultură. Să ne amintim faimoasele cuvinte ale lui Socrate: "Educația reprezintă sursele care înăpăstă flacăra, și nu umplerea unui bazin cu apă".

În coli, preocuparea restrictivă doar pentru capacitatea academică și pentru discipline particulare (cele din examene), îndepărtează în mod inevitabil elevii, ale căror interese și abilități reale sunt legate de alte domenii. Cultivarea întregii game de talente și interese ale elevilor reclamă o programă mai largă și un registru flexibil al stilurilor de predare. În coli, diversitatea în programa școlară ar trebui să fie echilibrată de profunzimea conceptelor. Alături de aria curriculară obișnuită, ar trebui ca elevii să aibă posibilitatea să studieze mai amănunțit domeniile care îi interesează în mod deosebit. De asemenea, ar trebui să fie încurajată și încercarea mai multor variante de carieră. Nu toată lumea vrea sau trebuie să meargă la facultate, sau nu trebuie să meargă la facultate imediat după terminarea liceului. Unii poate vor să meargă la școala de design, alții poate vor să plece în lume și să înceapă imediat o activitate practică. Societățile umane se bazează pe o diversitate de talente, nu doar pe o concepție singulară asupra abilităților umane.

Urmărind doar interesele economiilor industriale, am supus generații întregi la forme de învățământ restrictive, care au marginalizat unele dintre cele mai importante talente și calități. În cultivarea unor niveluri cât mai înalte de eficiență și productivitate, am blocat factori umani esențiali, de care depind în mod natural creativitatea și inovația. Sunt probleme importante, care nu trebuie tratate superficial. Vremurile pe care le trăim sunt ele însele prinse într-o avalanșă de schimbări. Pentru a înțelege pasul cu acestea, avem nevoie de toată inteligența de care dispunem. Se spune adesea că educația și pregătirea profesională sunt cheile viitorului. Într-adevăr, ele sunt cheile, dar o cheie poate fi rotită în două direcții. Rotind-o într-un sens vom bloca viitoarele resurse; rotind-o în celălalt sens vom debloca resursele, iar oamenii se vor regăsi pe ei înșiși. Pentru a ne realiza adevăratul potențial creativ – în colile și comunitățile noastre – trebuie să ne gândim altfel pe noi înșine și să acționăm diferit unii față de ceilalți. Trebuie să învățăm să fim creativi!

"Educația nu este un proces linear de pregătire pentru viitor, ci se referă la cultivarea talentelor și a sensibilităților prin care să ne putem trăi viețile în prezent și să ne creștem viitorul".

(KEN ROBINSON – O lume înaltă din mineri; revoluția creativă a educației (Ed. Publica 2011)

Director C. C.D. Tulcea
Prof. tef nescu Aurelia Carmen